

Someron kaupungin

Hyvinvointi- suunnitelma

2022–2025

Sisällysluettelo

Hyvinvointi- suunnitelma.....	1
1. Johdanto.....	3
2. Hyvinvointitavoitteet.....	3
1. Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa	4
2. Turvallinen ja esteetön elinympäristö.....	7
3. Ennakoiva ja asiakaskeskeinen palvelutuotanto	11
3. Valmisteluprosessi.....	14
4. Seuranta.....	14
5. Tausta-aineisto	15
1. Hyte-kertoimen indikaattorit.....	15
2. Someron kaupungin muita suunnitelmia.....	19
6. Liitteet.....	19

1. Johdanto

Kunnilla on terveydenhuoltolaissa määritelty velvollisuus raportoida kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Tämä asiakirja on laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelma-osa, jossa linjataan ja asetetaan asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet valtuustokaudelle 2021–2025. Saman asiakirjan kertomusosa vuosille 2017–2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.6.2021.

Tavoiteasettelun pohjana käytetään kertomusosassa tunnistettuja haasteita ja kehittämistarpeita, hyte-kertoimen indikaattoreita sekä toimialojen asiantuntijoiden valmisteluun tuomia ajankohtaisia ilmiöitä.

Valtio maksaa vuodesta 2023 alkaen kunnille hyte-kertoimeen prosessi- ja tulosindikaattorien perusteella määriteltyä, peruspalveluiden valtionosuuteen sisältyvää, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosaa. Sen suuruuteen voidaan vaikuttaa vaikuttavalla pitkäjännitteisellä, systemaattisella ja koordinoitulla poikkihallinnollisella työllä.

Hyte-kertoimen parantaminen, ja sitä kautta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen saatavan peruspalveluiden valtionosuuteen sisältyvän lisäosan kasvattaminen on asetettu suunnitelman läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Suunnitelmassa onkin pyritty peilamaan tavoitteita suhteessa hyte-kertoimen indikaattoreihin. Lisätietoa hyte-indikaattoreista sivulla 15.

Suunnitelma on laadittu rinnan valmisteilla olevan Yhteisöllinen Somero 2030 –kaupunkistrategian sekä vuoden 2023 talousarvion ja 2024–2025 taloussuunnitelman kanssa.

2. Hyvinvointitavoitteet

Keskeisenä teemana tavoitteenasettelussa on yhteisöllisyys ja osallisuus, jotka näkyvät suunnitelmassa asukkaiden ja yhteisöjen osallistamisena. Yhdistykset, liikuntaseurat, yritykset ja muut yhteisöt nähdään tärkeänä yhteistyötahona asukkaiden aktivoinnissa ja hyvinvointia edistävien palveluiden tunnetuksi tekemisessä.

Suunnitelmassa on määritelty kullekin tavoitteelle toimenpiteitä sekä niille vastuutahot (resurssit) ja arviointimittarit. Arviointimittareina käytetään hyte-kertoimen indikaattoreita sekä muuta hyvinvointitietoa, joissa Somerolla nähdään parantamistarvetta. Toimenpiteiden toteutumista seurataan muun muassa erilaisilla määrällisillä mittareilla.

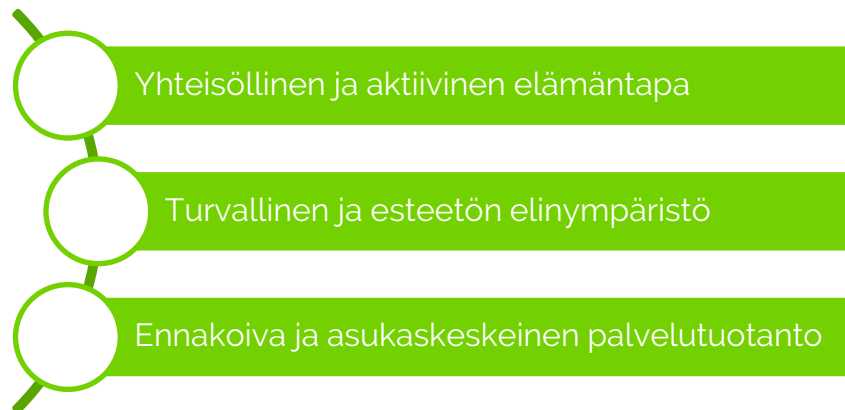
Tavoitteet on asetettu sellaisiksi, että tulevaisuuden Somero, jonka terveys- ja sosiaalipalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle, pystyy niihin omilla toimillaan vaikuttamaan.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö nähdään kuitenkin tärkeäksi.

Kehittämistyössä pyritään hyödyntämään erilaisia hankerahoitusmahdollisuuksia. Yhtenä esimerkkinä on koko organisaation kattava KEVA:n rahoittama "Juttu tääl onnistuu – yhteisöllinen Somero" -työelämän kehittämishanke, jossa kehitetään työyksikkökohtaista yhteistyötä muun muassa kolmannen sektorin kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on määritelty strategialuonnoksesta johdettujen kolmen teeman ympärille.

1. Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa

Ihmisillä on tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi toivomallaan tavalla, kuulua joukkoon ja osallistua itseensä, perheeseensä ja omaan elinympäristöönsä vaikuttaviin ratkaisuihin.

Kunta pystyy vaikuttamaan asukkaidensa hyvinvointiin järjestämällä mahdollisuuksia kulttuurin ja liikunnan harrastamiseen sekä osaamisensa kehittämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hyvinvointivaikutukset ovat sekä fyysisiä että psyykkisiä.

Tavoite 1: Toimiva yhteistyö yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa		
Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
1. Yhteistyön koordinaattorin luominen (sis. liikuntaseurojen, -yhdistysten ja kunnan yhteiskokoukset) 2. Luodaan yhteisöllinen yhdistysten ja liikuntaseurojen taloudellisen tukemisen malli	<u>Toimenpiteet 1-3:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi Vastuuhenkilö: - yhteisöllisyyskoordinaattori - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - vapaa-aikatoimi - elinvoimapalvelut - Someron kulttuuri - liikuntaseurat - yhdistykset - Somero-opisto	<u>Prosessi-indikaattori:</u> - Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous <i>Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.</i> <u>Toimenpide 1:</u> - yhteistyön koordinaattorin luominen <u>Toimenpide 2:</u> - uusi malli käytössä

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
3. Kehitetään yhteisöllisiä tapahtumia sekä harrastus- ja oppimismahdollisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa. Esim. harrastemessut ja koulutuksen järjestäminen urheiluseurojen ohjaajille		<u>Toimenpide 3:</u> - yhteistyössä järjestettyjen yhteisöllisten tapahtumien, harrastus ja oppimismahdollisuuksien määrän kehitys

Tavoite 2: Aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
1. Matalan kynnyksen liikuntapalveluiden lisääminen yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa, huomioiden erityisesti alakoulun ja yläkoulun sekä yläkoulun ja lukion nivelvaiheet. 2. Vertaisohjaajatoiminnan kehittäminen ikääntyneiden liikkumiseen aktivoinnissa (Voimaa vanhuuteen -toimintamalli) 3. Pilotoidaan liikunnanohjauksen striimaaminen verkkoon ja vastaanotto haja-asutusalueella toteutettavassa ryhmässä. 4. Kulttuuripalveluiden vieminen asumispalveluysiköihin (kulttuurihyvinvointi) 5. Selvitetään Kaikukortin (tai saman tyyppisen toimintamallin) käyttöönottomahdollisuus liikunta, kulttuuri ja opistopalveluissa hyvinvointialueuudistus huomioiden	<u>Toimenpiteet 1-3:</u> Vastuutaho: - liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - liikuntaseurat - koulut <u>Toimenpide 4:</u> Vastuutaho: - Vapaa-aikapalvelut Vastuuhenkilö: - Vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - Someron kulttuuri - Somero-opisto - palvelutalot - hyvinvointialue <u>Toimenpide 5:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi Vastuuhenkilö: - yhteisöllisyyskoordinaattori Yhteistyötahot: - vapaa-aikatoimi - Someron kulttuuri - liikuntaseurat - yhdistykset - Somero-opisto - hyvinvointialue	<u>Muut indikaattorit:</u> - MOVE-tulosten kehitys - Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista - Vähintään tunnin päivässä liikkuvat % 8. ja 9. luokan oppilaista - Vähintään tunnin päivässä liikkuvat % lukion 1. ja 2. luokan oppilaista (vertaa yläkoulu – lukio) - Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista <u>Toimenpide 1:</u> - matalan kynnyksen liikuntaryhmien määrän kehitys <u>Toimenpide 2:</u> - vertaisohjaajien määrän kehitys - vertaisohjaajien ohjaamien liikuntaryhmien määrän kehitys - em. ryhmiin osallistuneiden määrän kehitys

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
		<p><u>Toimenpide 3:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - striimattujen liikunta- tuokioiden määrän ke- hitys - etäryhmien määrän ke- hitys - em. ryhmiin osallistu- neiden määrän kehitys <p><u>Toimenpide 4:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - toteutuneiden kulttuu- rihyvinvointitapahtu- mien/-ryhmien määrän kehitys - em. tapahtumiin/-ryh- miin osallistuneiden määrän kehitys <p><u>Toimenpide 5:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaikukortin tai vastaa- van toimintamallin käyttöönottomahdolli- suus selvitetty

Tavoite 3: Osallisuuden lisääminen

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<ol style="list-style-type: none"> 1. Laaditaan osallisuus- suunnitelma 2. Nimetään vastuuhenkilö/-henkilöt (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto) 3. Palvelumuotoilun, asukasraatien ja kuntalaiskyselyiden käyttöönotto palveluiden kehittämisessä.	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - keskushallinto Vastuuhenkilö: - hallintojohtaja Yhteistyötahot: - kaikki toimialat - hyvinvointialue</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - keskushallinto Vastuuhenkilö: - hallintojohtaja Yhteistyötahot: - nuorisotoimi - hyvinvointialue</p>	<p><u>Prosessi-indikaattori:</u> - Asiakasraadit ja -foorumit <i>Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja/foorumeja.</i></p> <p><u>Muut indikaattorit:</u> - Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista - Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä</p> <p><u>Toimenpide 1:</u> - osallisuussuunnitelma laadittu</p>

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
	<u>Toimenpide 3:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - kehittämisasiantuntija Yhteistyötahot: - kaikki toimielimet	<u>Toimenpide 2:</u> - vastuuhenkilö/-henkilöt nimetty <u>Toimenpide 3:</u> - em. prosessi-indikaattori (asiakasaadit ja foorumit) kehitys - kuntalaiskyselyiden määrän kehitys

2. Turvallinen ja esteetön elinympäristö

Kunnan tulee pyrkiä turvaamaan rikoksia, ilkivaltaa, tapaturmia ja onnettomuuksia ehkäisevä sekä liikenneturvallinen elinympäristö. Turvallinen elinympäristö on myös terveellinen.

Esteettömyys merkitsee sitä, että kaikille liikkujaryhmille turvataan helppopääsyiset ja turvalliset liikkumismahdollisuudet. Esteettömyyttä ovat myös kaikkien saavutettavissa ja käytettävissä olevat tietoliikenneyhteydet ja digi-palvelut.

Tavoite 1: Varmistetaan kaupungin rakennusten ja ympäristön esteettömyys sekä verkkopalveluiden saavutettavuus

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
1. Kiinteistöjen esteettömyyskuvausten ajan tasalla pitäminen (verkkosivut ja palvelutietovaranto PTV) 2. Järjestetään henkilökunnalle säännöllisesti verkkopalveluiden saavutettavuuskoulutusta.	<u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - tekninen toimi Vastuuhenkilö: - tilakeskuksenpäällikkö Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - vammaisneuvosto - vanhusneuvosto <u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut/it Vastuuhenkilö: - viestintäasiantuntija/it-kehitysvastaava Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat	<u>Toimenpide 1:</u> - esteettömyyskuvausten tarkastus tehty vuosittain <u>Toimenpide 2:</u> - järjestettyjen koulutusten määrän kehitys - koulutuksiin osallistuneiden määrän kehitys

Tavoite 2: Kaatumistapaturmien ehkäiseminen		
Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<p>1. Vuosittaiset liukuestekampanjat yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa</p> <p>2. Selkeytetään ikääntyneiden peruskorjaushankkeista ja korjausavustuksista tiedottamista.</p> <p>3. Ikääntyneiden tasapainoa kehittävien liikuntaryhmien kehittäminen (vertaa kohta: liikunta-aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä)</p>	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - keskushallinto Vastuuhenkilö: - hallintojohtaja Yhteistyötahot: - liikuntaseurat - potilasyhdistykset - vammaisneuvosto - vanhusneuvosto - hyvinvointialue Resurssit: - n. 1000 e</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - tekninen toimi Vastuuhenkilö: - rakennustarkastaja Yhteistyötahot: - elinvoimapalvelut (viestintäasiantuntija) - vammaisneuvosto - vanhusneuvosto - hyvinvointialue</p> <p><u>Toimenpiteet 1-3</u> Vastuutaho: - liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - liikuntaseurat</p>	<p>Tulosindikaattori: - Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.</p> <p><u>Toimenpide 1:</u> - liukuestekampanja järjestetty vuosittain - jaettujen liukuesteiden määrän kehitys</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> - verkkosivuilla on tietoa ikääntyneiden peruskorjaushankkeista ja korjausavustuksista</p> <p><u>Toimenpide 3:</u> - erityisesti tasapainoa kehittävien liikuntaryhmien määrän kehitys - em. ryhmiin osallistuneiden määrän kehitys</p>

Tavoite 3: Kohtuuhintaiset liikkumispalvelut koko kunnan alueella

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<p>1. Kehitetään palveluliikennettä ja oppilaskuljetuksia yhtenä kokonaisuutena koko kaupungin alueella</p> <p>2. Edistetään linja-autoliikennettä Salon ja Someron sekä Forssan ja Someron välillä ympäri vuoden</p>	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi ja keskuhallinto Vastuuhenkilö: - sivistysjohtaja ja hallintojohtaja Yhteistyötahot: - kuljetuspalvelujen tuottajat</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - kehittämisasiantuntija Yhteistyötahot: - liikennöitsijät - naapurikunnat - ELY</p>	<p><u>Toimenpide 1-2:</u> - asiakastyytyväisyyskyselyt</p>

Tavoite 4: Koulujen ja muiden soveltuvien kaupungin tilojen avaaminen asukkaiden harrastus- ja tapaamispaikoiksi

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<p>1. Laaditaan toimintaperiaatteet ja ohjeet sekä määritellään vastuuhenkilöt koulujen ja muiden sivistystoimen tilojen yhteiskäytölle ja ulkopuolisille vuokraukselle sekä otetaan käyttöön sähköiset varauskalenterit. (vrt. Kiiruun kampuksen kehittäminen)</p> <p>2. Otetaan asukkaiden käyttöön aamusta iltaan käytössä oleva "olohuone"</p>	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi Vastuuhenkilö: - sivistysjohtaja Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - hyvinvointialue</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - kehittämisasiantuntija Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - hyvinvointialue</p>	<p><u>Toimenpide 1:</u> - toimintaperiaatteet ja ohjeet tehty - vastuuhenkilöt määriteltä - sähköiset varauskalenterit käytössä</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> - hankesuunnitelma tehty ja tila käyttöön otettu</p>

Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
3. Annetaan liikuntatiloista myös päivävuoroja ikääntyneiden käyttöön	<u>Toimenpide 3:</u> Vastuutaho: - liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - koulut	<u>Toimenpide 3:</u> - päivävuorojen määrän kehitys - osallistujien määrän kehitys
Tavoite 5: Luonnossa ja ulkona liikkumisen ja toimimisen lisääntyminen		
Toimenpiteet	Vastuut ja resurssit	Arviointimittarit
1. Rakennetaan ja kunnostetaan kevyenliikenteenväyliä ja polkuverkostoa sekä kehitetään ja monipuolistetaan ulkoliikuntapaikojen ja puistojen käyttömahdollisuuksia (Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen)	<u>Toimenpide 1-2:</u> Vastuutaho: - tekninen toimi ja liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - tekninen johtaja ja vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - liikuntaseurat - ELY - kyläyhdistykset	<u>Toimenpide 1:</u> - kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpideohjelma laadittu <u>Toimenpide 2:</u> - hankesuunnitelma tehty <u>Toimenpide 2:</u> - ulkoliikuntatapahtumien määrän kehitys - yhteistyötahojen määrän kehitys - tapahtumiin osallistuneiden määrän kehitys
2. Rakennetaan urheilukentän reuna-alueille erilaisia ulkoliikunta-alueita ja -kenttiä	<u>Toimenpide 3:</u> Vastuutaho: - liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - liikuntaseurat - eläkeläisyhdistykset - potilasyhdistykset - vanhusneuvosto - vammaisneuvosto	
3. Järjestetään ulkoliikuntatapahtumia yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa		
Tavoite 6: Liikenneturvallisuuden paraneminen		
Toimenpiteet	Vastuut ja resurssit	Arviointimittarit
1. Järjestetään turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ohjaavaa tiedottamista lapsille ja nuorille	<u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi (yläkoulu, lukio, nuorisotoimi) Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - autokoulut - poliisi	<u>Toimenpide 1:</u> - erityisesti nuorille sattuneiden liikenneonnettomuuksien kehitys - tiedottamiskampanjoiden määrän kehitys

3. Ennakoiva ja asiakaskeskeinen palvelutuotanto

Ennakoiva palvelutuotannon kehittäminen on toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin reagoimista proaktiivisesti.

Asiakaskeskeisiä palveluita kehitettäessä pyritään sujuvoittamaan palveluprosesseja kuntalaisia osallistaen ja hyödyntämään olemassa olevia resursseja tehokkaammin. Tärkeä ulottuvuus kehitystyössä on digitalisaatio ja sen myötä tulevat mahdollisuudet ja haasteet.

Tavoite 1: Ylipainon ja kansansairauksien ehkäiseminen		
Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
1. Ravitsemus- ja terveys-tiedon lisääminen erityisesti nuorille ja lapsiperheille. 2. Elintapaohjauksen kehittäminen ja vakiinnuttaminen sekä arkeen voimaa -toiminnan vakiinnuttaminen	<u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi Vastuuhenkilö: - yhteisöllisyyskoordinaattori Yhteistyötahot: - liikuntapalvelut - nuorisopalvelut - koulut - elinvoimapalvelut (viestintä) - urheiluseurat - potilasyhdistykset - hyvinvointialue (neuvolat, ravitsemusterapia) <u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - liikuntapalvelut Vastuuhenkilö: - vapaa-aikapäällikkö Yhteistyötahot: - hyvinvointialue	<u>Tulosindikaattorit:</u> - Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista <u>Muut indikaattorit:</u> - Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista <u>Toimenpide 1:</u> - viestintäkampanja toteutettu <u>Toimenpide 2:</u> - elintapaohjauksen ja Arkeen voimaa toiminnan yhteistyömalli hyvinvointialueen kanssa tehty - elintapaohjaukseen osallistuneiden määrän kehitys - Arkeen voimaa -ryhmien määrän kehitys - Arkeen voimaa -ryhmiin osallistuneiden määrän kehitys

Tavoite 2: Syrjäytymisen ehkäiseminen		
Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<p>1. Työllisyyspalveluiden kehittäminen</p> <p>2. Kehitetään varhaisen puuttumisen toimintamallia ala- ja yläkouluissa ja varhaiskasvatuksessa (Someron malli)</p> <p>3. Kotoutumispalveluiden kehittäminen: maahanmuutto-, työllisyys-, sivistys ja kulttuuripalveluiden kokonaisuus.</p>	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - kehittämisasiantuntija Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - naapurikaupungit - ELY-keskus - ammattioppilaitokset</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - sivistyspalvelut Vastuuhenkilö: - sivistysjohtaja Yhteistyötahot: - koulut - varhaiskasvatus - nuorisotoimi</p> <p><u>Toimenpide 3:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - kehittämisasiantuntija Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - vastaanottokeskus - Migri - ELY-keskus - Somero-opisto - oppilaitokset Resurssit: - maahanmuuttokoordinaattorin nimeäminen</p>	<p><u>Tulosindikaattori:</u> - Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä</p>

Tavoite 3: Saavutettavat palvelut		
Toimenpiteet	Vastuut (ja resurssit)	Arviointimittarit
<ol style="list-style-type: none"> 1. Palveluneuvonnan ja tiedottamisen kehittäminen (sisältäen asiakasohjauspilotin). 2. Digi-palveluiden ja digi-tuen kehittäminen	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - viestintäasiantuntija Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - keskushallinto Vastuuhenkilö: - hallintojohtaja Yhteistyötahot: - kaikki hallintokunnat - Somero-opisto (digi-tuki)</p>	<p><u>Prosessi-indikaattori:</u> - Asiakasraadit ja Foorumit <i>Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraadeja/foorumeja.</i></p> <p><u>Toimenpiteet 1-2:</u> - Palveluneuvonnan vastuutahot määritelty - Palvelukuvakset tehty PTV:hen - Digituen asiakasmäärien kehitys</p>
Tavoite 4: Hyvinvointitiedon lisääntyminen		
Toimenpiteet	Vastuut ja resurssit	Arviointimittarit
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hyte-koordinaattoriresurssin lisääminen 2. Viestinnän tehostaminen 3. Huolehditaan, että talousarvioissa, toimintasuunnitelmissa, tilinpäätöksissä ja arviointikertomuksissa tuodaan esille hyvinvointitilanne	<p><u>Toimenpide 1:</u> Vastuutaho: - sivistystoimi Vastuuhenkilö: - sivistysjohtaja Yhteistyötahot: - keskushallinto - taloushallinto Resurssit: - 0,6-1 htv - työvälineet 4000 e</p> <p><u>Toimenpide 2:</u> Vastuutaho: - elinvoimapalvelut Vastuuhenkilö: - viestintäasiantuntija Yhteistyötahot: - yhteisöllisyyskoordinaattori - liikuntapalvelut - ravitsemuspalvelut</p>	<p><u>Prosessi-indikaattorit:</u> - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus <i>Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.</i> - Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen <i>Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen</i></p>

Toimenpiteet	Vastuut ja resurssit	Arviointimittarit
	<u>Toimenpide 3:</u> Vastuutaho: - taloushallinto Vastuuhenkilö: - taluspäällikkö Yhteistyötahot: - yhteisöllisyyskoordinaattori - kaikki hallintokunnat	

3. Valmisteluprosessi

Suunnitelman on laatinut Someron laaja-alainen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä, jonka toimintaa on Somerolla koordinoitunut yhdessä johtoryhmän kanssa hyte-koordinaattori Riitta Ryhtä (riitta.ryhta(at)somero.fi) sekä Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta (VASSO) suunnittelija Ville Santalahti (ville.santalahti (at)vasso.fi).

Valmistelutyö käynnistyi valtuustoseminaarissa 25.4.2022, jossa Ville Santalahti kertoi valtuutetuille hyte-kertoimesta ja sen pohjalta kunnille myönnettävästä valtionosuuteen sisällytettävästä hyvinvoinnin edistämisen lisäosasta.

Johtoryhmä on valmistellut ja käsitellyt suunnitelmaa yhdessä hyte-koordinaattorin kanssa viisi kertaa ja poikkihallinnollinen työryhmä on kokoontunut kaksi kertaa.

Kaupunginhallitus käsitteli suunnitelmaluonnoksen ensimmäisen kerran 3.10.2022 ja lähetti sen lausunnon lautakuntiin ja vaikuttamistoimielimiin (nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto). Hyte-koordinaattori esitteli luonnoksen valtuustoseminaarissa 10.10.2022. Kaupunginhallituksen toinen käsittely oli 7.11.2022, jolloin se merkitsi saadut lausunnot tiedokseen ja päätti esittää lausuntojen pohjalta päivitetyn suunnitelman kaupunginvaltuuston 14.11.2022 kokouksessa hyväksyttäväksi. Lausunnot liitetään suunnitelmaan. (Tätä kappaletta päivitetään käsittelyn edetessä).

4. Seuranta

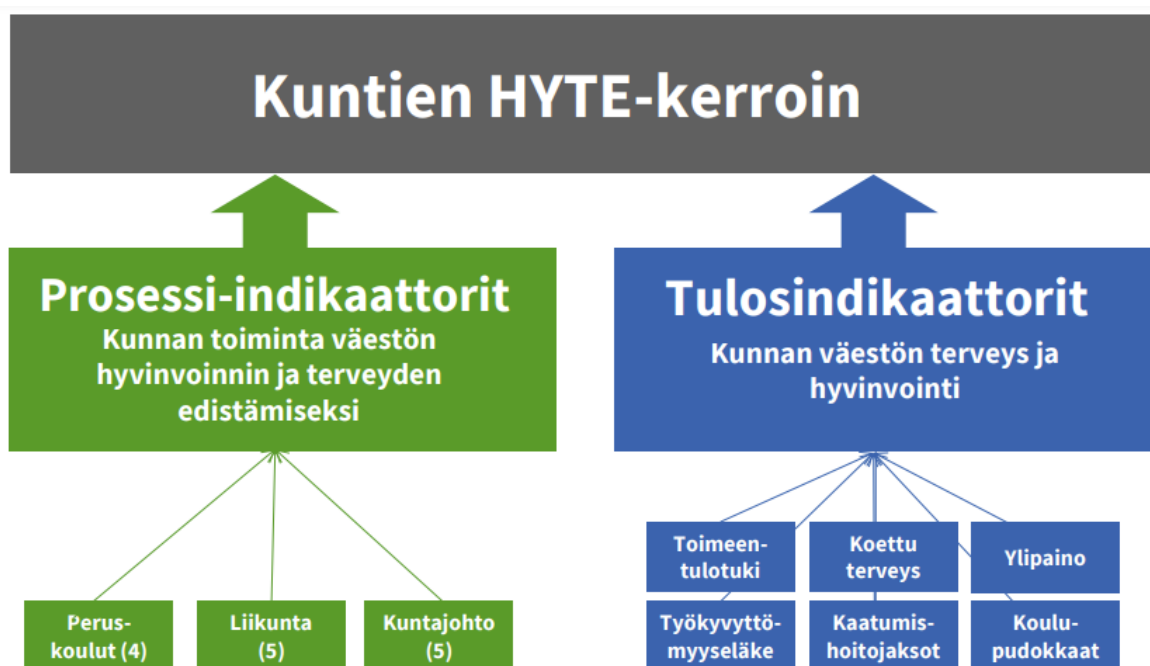
Suunnitelmassa määritellyt tavoitteet otetaan taloussuunnitelmiin ja niiden toteutumisesta sekä toimenpiteiden vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, seurataan vuosittaisissa hyvinvointiraporteissa ja tilinpäätösasiakirjoissa sekä kerran valtuustokaudessa tehtävässä laajassa hyvinvointikertomuksessa. Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.

5. Tausta-aineisto

1. Hyte-kertoimen indikaattorit

Hyte-kertoimen prosessi-indikaattoreilla seurataan kuntajohdon, liikunnan ja perusopetuksen prosesseja ja tulosindikaattoreilla hyte-toimilla asukkaiden hyvinvointiin aikaansaatuja vaikutuksia. Tulosindikaattorien seuraamisessa tärkeintä ei ole se, kuinka hyvällä tasolla kunnassa ollaan vaan se, kuinka suuri muutos on.

Lähde: www.thl.fi

Hyte-kertoimen indikaattorien vertailu

Prosessi-indikaattorit

Kuntajohto	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Kuntalaisten elintapojen raportointi Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia	86	85	100

Kuntajohto	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumisesta.	92	97	100
Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	77	21	0
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	87	89	50
Asiakasraadit ja Foorumit Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja/foorumeja.	51	67	0

Liikunta	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa.	91	89	100

Liikunta	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	83	46	0
Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	92	98	100
Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakkoarvointiin (EVA).	64	43	100
Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.	96	93	100

Peruskoulut	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty terveydenhuoltolain edellyttämällä aikavälillä kolmen vuoden välein. (1.)	71	70	86

Peruskoulut	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Oppilaiden poissaolot Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.	91	87	94
Liikuntavälitunnit Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa on käytössä pitkät liikuntavälitunnit.	75	67	79
Kouluruokailusuositus Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta (2008, 2017) koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.	61	56	74

Tulosindikaattorit

	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2019	Somero 2021 (2020)
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	25,7	25,0	20,6	16,1
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	18,0	18,6	25,2	27,2
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	7,8	7,3	6,9	6,2 (2020)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	2,8	2,2	1,5	1,7 (2020)

	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2019	Somero 2021 (2020)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	6,3	6,4	8,8	8,5
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	347,7	291,4	315,5	349

2. Someron kaupungin muita suunnitelmia

Tavoiteasettelussa on hyödynnetty myös seuraavia erikseen laadittuja suunnitelmia:

- Nuorisotoimen kehittämissuunnitelma 2016–2025
- Kulttuuristrategia 2017–2025
- Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelma 2018–2025
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019–2025
- Suunnitelma ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi 2019–2025
- Somero-opiston kehittämissuunnitelma 2021–2025
- Työllisyyden edistämisen toimenpideohjelma 2022–2024
- Someron kaupungin kotoutumisohjelma 2022–2024

6. Liitteet

Hyvinvointisuunnitelmasta annetut lausunnot:

- Perusturvalautakunta 19.10.2022 § 96
- Sivistyslautakunta 1.11.2022 § 83
- Tekninen lautakunta 1.11.2022 § 147
- Vammaisneuvosto 13.10.2022 § 43
- Vanhusneuvosto 27.10.2022 § 37
- Ympäristölautakunta 26.10.2022 § 88

Someron perusturvalautakunnan lausunto hyvinvointikertomuksen 2022-2025 tavoiteosaan

Perusturvalautakunta pitää tärkeänä, että väestön hyvinvoinnin tukemiseksi laaditut tavoitteet ja toimenpiteet ovat oikea-aikaisia ja oikein kohdennettuja. Tavoitteiden tulisi myös olla mitattavia, jotta niiden asettelua ja kohdentumista on mahdollista arvioida.

Kertomuksen taustatyönä on laajasti selvitetty väestön hyvinvointia ja hyödynnetty tilastoja, joita on ollut mahdollista verrata muuhun väestöön. Tavoitteet ovat johdettu näiden taustaselvitysten pohjalta.

Perusturvalautakunta pitää hyvänä sitä, että:

- tavoitteiksi on määritelty konkreettisia ja toteutettavissa olevia tavoitteita.
- valitut kolme teemaa sopivat hyvin tulevaan kaupunkistrategiaan
- kolmas sektori on otettu huomioon palveluiden järjestämisessä
- tavoitteiden jalkauttaminen käytäntöön on toimivaa

Perusturvalautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että:

- Turvallinen ja esteetön ympäristö-osiossa ei ole huomioitu liikenneturvallisuuden vaikutusta asuinympäristöön. Erityisesti nuoret vaikuttavat olevan alttiita onnettomuuksille ajokortin poikkeuslupien, mopoautojen määrän lisääntymisen sekä sähkökäyttöisten pyörien, lautojen ym. kasvun myötä.
- Suunnitelmassa pyydetään huomioimaan kaupungin tilojen esteettömyys, mahdolliset esteettömyyskorjaukset sekä induktiosilmukan käytön mahdollisuus.
- Arviointimittareissa tulisi olla tavoitetaso esim. ylipaino vähenee x%.

**SIVISTYSLAUTAKUNNAN LAUSUNTO SOMERON KAUPUNGIN
HYVINVOINTISUUNNITELMASTA 2022-2025**

Sivistyslautakunta pitää hyvinvointisuunnitelmaa tarkoituksenmukaisena ja hyvin laadittuna. Sivistyslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota seuraaviin asioihin:

- 8. ja 9. luokkalaisten ylipainoindikaattori on yksistään epärelevantti mittari
- henkisen hyvinvoinnin merkitystä ja sitä edesauttavia toimenpiteitä voitaisiin korostaa enemmän
- kouluruokaan ja -ruokailuun.

Somerolla 2.11.2022

Sivistyslautakunta

KH: 0 /0

147 § SOMERON KAUPUNGIN HYVINVOINTISUUNNITELMA VUOSILLE 2022-2025

Khall 3.10.2022 § 201

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä alueen elinvoimaisuuden kehittämisen rinnalla. Kuntalain 1 §: mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvointityö tulee kiinteästi kuntastrategiaan sekä talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Someron kaupungin johtoryhmä ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, joka on osa kunnan kokonaisjohtamista. Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä esittää suuntalinjoja ja toimii ohjaavana tahona. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän puheenjohtajana toimii sivistyspalveluiden hyte-koordinaattori sekä lisäksi hyvinvointikertomuksen suunnitelma- ja tavoiteosion laatimisessa asiantuntijana on toiminut Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Vasso) suunnittelija Ville Santalahti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kunnan tehtävä ja sen toteuttamiseksi eri toimialojen on yhdessä asetettava yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja-alaista kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyteen ja hyvinvointiin sekä niiden taustatekijöihin vaikuttamista sekä suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista.

Kaupungin toiminnasta suuri osa siirtyy vuoden 2023 vaihteessa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta on muutostilanteessa erittäin tärkeää säilyttää toimivat verkostot ja hyvät toimintatavat kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kaupungin oman toiminnan lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään monissa yhdistyksissä ja yhteisöissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kunnalle jää lain mukaan edelleen vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Vastaava tehtävä on myös hyvinvointialueella. Kuntien ja hyvinvointialueen tulee tehdä myös yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kunnanvaltuustolle valmistellaan lakisääteisesti laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja lisäksi valmistellaan vuosittaiset hyvinvointikertomukset. Kertomusten tavoitteena on hyvinvointitiedon tuottaminen, analysointi ja kehittäminen sekä hyvinvointityön linjaaminen ja varhainen puuttuminen.

Hyvinvointikertomukseen sisältyy suunnitelmaosa, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Someron kaupungin laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudesta 2017-2020 on valmistunut vuosi sitten (kvalt 14.6.2021 § 37), mutta hyvinvointisuunnitelmaa alkaneelle valtuustokaudelle ei tuolloin saatu valmiiksi. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tulisi päivittää vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Hyvinvointikertomusta vuodesta 2021 ei ole toistaiseksi vielä laadittu.

Liitteenä oleva hyvinvointisuunnitelma koskee vuosia 2022-2025. Hyvinvointisuunnitelman laadinnassa on pyritty huomioimaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen vuoden 2023 alusta alkaen kunnan ja hyvinvointialueen yhteisenä tehtävänä, vaikka yhteistyön muodot eivät ole vielä selvillä. Järjestöillä tulee olemaan tulevaisuudessa myös merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä.

Hyvinvointitavoitteiden kärkenä vuosille 2022-2025 toimivat:

- Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa
- Turvallinen ja esteetön elinympäristö
- Ennakoiva ja asiakaskeinen palvelutuotanto

Seuraavaksi on tarkoitus pyytää lausunnot lautakunnilta (perusturva, sivistys, tekninen, ympäristö) ja vaikuttamistoimielimiltä (vanhus-, vammais- ja nuorisovaltuustot). Hyte-johtoryhmä käsittelee lausuntoja 2.11., jonka jälkeen suunnitelma on tarkoitus käsitellä kaupunginhallituksessa toistamiseen ja hyväksyä valtuustossa 14.11.2022.

Liite: Someron kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025

Valmistelija: hallintojohtaja

Ehdotus kj: Kaupunginhallitus päättää pyytää toimialalautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä lausuntoa hyvinvointisuunnitelmasta 28.10.2022 mennessä.

Merkittiin, että päätettiin tehdä teknisenä korjauksena hyvinvointisuunnitelman sivulle 14 kohtaan 3. valmisteluprosessi päivämäärämuutos. Valmistelutyö on aloitettu 25.4.2022 valtuustoseminaarissa.

Lisäksi päätettiin korjata otsikkoon hyvinvointisuunnitelman voimassaoloajaksi 2022-2025.

Päätös: Hyväksyttiin.

Tiedoksi Perusturvalautakunta
Sivistyslautakunta
Tekninen lautakunta
Ympäristölautakunta
Vammaisneuvosto
Vanhusneuvosto
Nuorisovaltuusto

Tekltk 1.11.2022 § 147

Kaupunginhallitus on pyytänyt toimialalautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä lausuntoa hyvinvointisuunnitelmasta.

Liite: Someron kaupungin hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-2025

Valmistelija: vt. tekninen johtaja

Ehdotus vt. tj: Ei lausuttavaa. Tekninen lautakunta merkitsee asian tiedokseen.

Päätös: Lisätään kohtaan 2 ”Turvallinen ja esteetön elinympäristö” seuraava toimenpide: Laaditaan esteettömyyskartoituksia ja toteutetaan toimenpiteitä niiden perusteella.

Muutoin ei lausuttavaa.

Sari Salokoski poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana.

Tiedoksi   Kaupunginhallitus

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Somerolla 8.11.2022 _____

: 0 /0

43 § MUUT ASIAT

Someron kaupunginhallitus on kokouksessaan 3.10.2022 § 201 käsitellyt hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2022-2025 ja päättänyt pyytää suunnitelmasta lausuntoja lautakunnilta ja vaikuttamiselimiltä. Lausuntoja on pyydetty 28.10.2022 mennessä. Kaupunginhallituksen pöytäkirja ja lausuntopyyntö on saatu vammaisneuvostolle 11.10.2022.

Ehdotus: Vammaisneuvosto esittää lausuntonaan Someron kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2022-2025 seuraavaa:

- Suunnitelmassa korostuu ikäihmisten, lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Työikäisille suunnattuja toimenpiteitä ei tulisi unohtaa. Ylipaino ja kansansairaudet (verenpaine, diabetes) aiheuttavat jälkiseurauksineen pahimmillaan runsasta avun ja hoivan tarvetta ja sitä kautta myös kustannuksia yhteiskunnalle. Toimenpiteet tukisivat myös tavoitetta nostaa keskimääräistä eläköitymisikää.
- Liikuntamahdollisuuksien osalta tulee huomioida myös erityisryhmät (mm. vammaiset lapset ja nuoret)
- Luonnossa ja ulkona liikkumisen lisäämisessä tulee huomioida esteettömyysoikeudet
- Palveluliikennettä on edelleen syytä ylläpitää ja mahdollisuuksien mukaan myös lisätä.
- Suunnitelmakaudella on kiinnitettävä huomiota miten edistetään kokonaisvaltaisesti asukkaiden elämänhallintaa (riittävä uni, ravinto, liikkuminen).

Päätös: Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti

Tiedoksi: Hallintojohtaja

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Somerolla 8.11.2022 _____

37 § VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO SOMERON KAUPUNGIN HYVINVOINTISUUNNITELMAAN

Vanhusneuvosto pitää suunnitelmaa kattavana ja keskittyä lausunnossaan kohtiin, jotka koskevat ikäihmisten hyvinvointia.

Seniorikansalaiselle suunnitelma on haasteellinen luettava, koska käsitteistö on vierasta ja osittain ylätasoa käytetään ikäihmisille vieraita käsitteitä. Vanhusneuvosto kaipaa myös konkretiaa erityisesti mitattavien tavoitteiden osalta. Useammasta toimenpiteestä ja sen tavoitteesta puuttuu toteutumista mittaava määritelmä, esimerkkinä tästä kaatumistapaturmien seuraaminen ja vertaaminen.

Turvallinen ja esteetön elinympäristö- kohdassa puhutaan esteettömyyskuvauksista. Kohdassa ei kuitenkaan mainita lainkaan esteettömyyden kartoittamista, parantamista ja siitä tiedottamista. Tästäkin kohdasta puuttuu toteutumista kuvaava mittari. Vanhusneuvosto muistuttaa, että esteettömyyden kartoittamisen tulee kattaa myös muiden, kuin liikkumisen esteiden kartoittaminen esimerkkinä kuulovammaisuuden huomioiminen kaupungin tilaisuuksissa ja tiloissa.

Vanhusneuvosto tuo esille, kohtuuhintaisten liikkumispalvelujen osuudessa, mahdollisuuden päästä julkisella liikenteellä myös esimerkiksi Helsingin suuntaan, jonne ei tällä hetkellä kulje lainkaan vuoroja. Palveluliikenteen kehittämistä pidetään erittäin tärkeänä, mutta yhteistyötahona tässä kohdassa pitäisi olla myös vanhusneuvosto.

Vanhusneuvosto mainitsee, koulujen ja muiden soveltuvien kaupungin tilojen avaamisesta asukkaiden harrastus- ja tapaamispaikoiksi-kohdan, yhteydessä erityiskiitoksena kaupungille, yhdistysten ja liikuntaseurojen ym. mahdollisuuden käyttää tiloja maksutta. Tilojen käyttöstettä olisi kuitenkin mahdollista edelleen lisätä, muun muassa ottamalla sivistystoimen alaisia tiloja kattavammin käyttöön.

Vanhusneuvosto esittää toimenpiteiksi myös ikäihmisten mahdollisuutta ruokailla koko kaupungin alueen kouluilla.

Luonnossa ja ulkona liikkumisen ja toimimisen lisääntymisen toimenpiteisiin voitaisiin vanhusneuvoston mielestä lisätä ulkoilureittien kartoittaminen ja niiden osittaisen esteettömyyden mahdollistaminen. Ulkoilureiteistä tulisi olla myös kartta, sekä sähköisessä, että paperisessa muodossa. Vanhusneuvosto korostaa, että liikuntareittien saavutettavuus tulee tehdä mahdolliseksi kaikille ikäryhmille.

Ennakoiva ja asiakaskeskeinen palvelutuotanto-kohtaa käsiteltäessä vanhusneuvoston keskustelussa nousee esille ravitsemustilan huomioiminen, ylipainon ja kansansairauksien ehkäisemisessä. Ylipainoinen henkilö saattaa elintapojensa pohjalta olla aliravittu ja riski mm. kansansairauksiin nousee myös tämän kautta.

Syrjäytymisen ehkäisemisessä tulisi huomioida myös eläkkeelle jäävät. Aktiivisesta työelämästä poistumisen jälkeen on erittäin tärkeää täyttää arki mielekkäällä tekemisellä ja kokea elämä edelleen merkitykselliseksi.

Hyvinvointitiedon lisääntymisen toimenpiteissä vanhusneuvosto haluaa nostaa esille viestinnän parantamisen lisäksi viestinnän laajentamisen

: 0 /0

88 § LAUSUNTOPYYNTÖ

Kaupunginhallitus pyytää ympäristölautakunnalta lausuntoa hyvinvointisuunnitelmasta 28.10.2022 mennessä. Hyvinvointisuunnitelma liitteenä.

Khal 3.10.2022 § 201

Someron kaupungin hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-2025

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä alueen elinvoimaisuuden kehittämisen rinnalla. Kuntalain 1 §: mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvointityö tulee kiinteästi kuntastrategiaan sekä talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Someron kaupungin johtoryhmä ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, joka on osa kunnan kokonaisjohtamista. Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä esittää suuntalinjoja ja toimii ohjaavana tahona. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän puheenjohtajana toimii sivistyspalveluiden hyte-koordinaattori sekä lisäksi hyvinvointikertomuksen suunnitelma- ja tavoiteosion laatimisessa asiantuntijana on toiminut Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Vasso) suunnittelija Ville Santalahti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kunnan tehtävä ja sen toteuttamiseksi eri toimialojen on yhdessä asetettava yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja-alaista kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyteen ja hyvinvointiin sekä niiden taustatekijöihin vaikuttamista sekä suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista.

Kaupungin toiminnasta suuri osa siirtyy vuoden 2023 vaihteessa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta on muutostilanteessa erittäin tärkeää säilyttää toimivat verkostot ja hyvät toimintatavat kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kaupungin oman toiminnan lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään monissa yhdistyksissä ja yhteisöissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kunnalle jää lain mukaan edelleen vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Vastaava tehtävä on myös hyvinvointialueella. Kuntien ja hyvinvointialueen tulee tehdä myös yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kunnanvaltuustolle valmistellaan lakisääteisesti laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja lisäksi valmistellaan vuosittaiset hyvinvointikertomukset. Kertomusten tavoitteena on hyvinvointitiedon tuottaminen, analysointi ja kehittäminen sekä hyvinvointityön linjaaminen ja varhainen puuttuminen.

Hyvinvointikertomukseen sisältyy suunnitelmaosa, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Someron kaupungin laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudesta 2017-2020 on valmistunut vuosi sitten (kvalt 14.6.2021 § 37), mutta hyvinvointisuunnitelmaa alkaneelle valtuustokaudelle ei tuolloin saatu valmiiksi. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tulisi päivittää vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Hyvinvointikertomusta vuodesta 2021 ei ole toistaiseksi vielä laadittu.

Liitteenä oleva hyvinvointisuunnitelma koskee vuosia 2022-2025. Hyvinvointisuunnitelman laadinnassa on pyritty huomioimaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen vuoden 2023 alusta alkaen kunnan ja hyvinvointialueen yhteisenä tehtävänä, vaikka yhteistyön muodot eivät ole vielä selvillä. Järjestöillä tulee olemaan tulevaisuudessa myös merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä.

Hyvinvointitavoitteiden kärkenä vuosille 2022-2025 toimivat:

- Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa
- Turvallinen ja esteetön elinympäristö
- Ennakoiva ja asiakaskeinen palvelutuotanto

Seuraavaksi on tarkoitus pyytää lausunnot lautakunnilta (perusturva, sivistys, tekninen, ympäristö) ja vaikuttamistoimielimiltä (vanhus-, vammais- ja nuorisovaltuustot). Hyte-johtoryhmä käsittelee lausuntoja 2.11., jonka jälkeen suunnitelma on tarkoitus käsitellä kaupunginhallituksessa toistamiseen ja hyväksyä valtuustossa 14.11.2022.

Liite: Someron kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025

Valmistelija: hallintojohtaja

Ehdotus kj: Kaupunginhallitus päättää pyytää toimialalautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä lausuntoa hyvinvointisuunnitelmasta 28.10.2022 mennessä.

Merkittiin, että päätettiin tehdä teknisenä korjauksena hyvinvointisuunnitelman sivulle 14 kohtaan 3. valmisteluprosessi päivämäärämuutos. Valmistelutyö on aloitettu 25.4.2022 valtuustoseminaarissa.

Lisäksi päätettiin korjata otsikkoon hyvinvointisuunnitelman voimassaoloajaksi 2022-2025.

Päätös: Hyväksyttiin.

Tiedoksi Perusturvalautakunta
Sivistyslautakunta
Tekninen lautakunta
Ympäristölautakunta

Vammaisneuvosto
Vanhusneuvosto
Nuorisovaltuusto

Ympltk 26.10.2022 § 88

Ehdotus rt: Ei lausuttavaa, ympäristölautakunta merkitsee asian tietoon saaduksi.

Käsittely: Lautakunta keskusteli lausunnon antamisesta.

Päätös: Hyväksyttiin.

Ympäristölautakunta totesi, että kevyen liikenteen toteuttamisedellytysten huomioiminen kaavoituksessa on tärkeää.

Tiedoksi Kaupunginhallitus

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Somerolla 9.11.2022 _____